

Дело C-661/23 [Jeszek]¹**Резюме на преюдициалното запитване съгласно член 98, параграф 1 от
Процедурния правилник на Съда****Дата на постъпване в Съда:**

9 ноември 2023 г.

Запитваща юрисдикция:

Wojskowy Sąd Okręgowy w Warszawie (Полша)

Дата на акта за преюдициално запитване:

9 ноември 2023 г.

Наказателно производство срещу:

R.S.

Предмет на главното производство

Въззивно наказателно производство срещу майор R.S., осъден в първоинстанционното производство с невязла в сила присъда като виновен в извършването на престъпление по член 343, параграф 1 от Kodeks karny (Наказателен кодекс; наричан по-нататък „НК“) и по член 338, параграф 1 от НК във връзка с член 12, параграф 1 от НК във връзка с член 11, параграф 2 от НК.

Предмет и правно основание на преюдициалното запитване

Съвместимост с правото на Съюза — с оглед на член 2, член 4, параграфи 2 и 3 и член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС във връзка с член 47 от Хартата на основните права — на национална правна уредба, която предвижда пенсиониране по силата на закона на съдия от военен съд, който е признат за негоден за военна служба, но може да изпълнява длъжността съдия.

¹ Името на настоящото дело е измислено. То не съпада с истинското име на никоя от страните в производството.

Преюдициални въпроси

1) Трябва ли правото на Съюза — включително член 2 от Договора за Европейския съюз (ДЕС) и прогласената в него ценност на правовата държава, както и член 19, параграф 1, втора алинея от ДЕС във връзка с член 47 от Хартата на основните права — да се тълкува в смисъл, че не допуска национална правна уредба като:

а) член 233 от Ustawa z dnia 11 marca 2022 r o obronie Ojczyzny (Закон за отбраната на Отечеството от 11 март 2022 г.), изменен с Ustawa z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Закон за изменение на Гражданския кодекс и някои други закони от 28 юли 2023 г.; Dz.U., 2023 г., позиция 1615), съгласно които се отнема правото на съдия от национален военен съд да остане на длъжност съдия в даден съд след освобождаването му от професионална военна служба (включително на основание, че е признат за трайно неспособен да изпълнява професионална военна служба), което включва и правото на съдията да заседава в съдебните състави на този съд по делата, разпределени му преди влизането в сила на посочените разпоредби;

б) член 13 от Закона от 28 юли 2023 г. за изменение на Гражданския кодекс и някои други закони (Dz.U., 2023 г., позиция 1615), съгласно който към датата на влизане в сила на посочените в буква а) разпоредби съдия от национален военен съд, който е бил освободен от професионална военна служба при описаните по-горе обстоятелства, се пенсионира по силата на закона?

Има ли значение за отговора на този въпрос обстоятелството, че адресат на посочената в първия въпрос, буква б) разпоредба е и ще продължи да бъде само един съдия, който заседава в състава на запитващата юрисдикция (т.нар. право „ad hominem“), и че в същото време прокурорите запазват признатото им аналогично право да останат на длъжност като прокурори по военни дела, въпреки че са освободени от професионална военна служба?

2) Трябва ли правото на Съюза — включително посочените в първия въпрос разпоредби — да се тълкува в смисъл, че пенсионирането по силата на закона на съдия от национален военен съд при обстоятелствата, посочени в първия въпрос, не поражда действие, в резултат на което този съдия може да продължи да заседава в състава на запитващата юрисдикция и че всички държавни органи, включително съдебните, са длъжни да му осигурят възможност да продължи да заседава в този състав съгласно действалите преди това разпоредби?

- 3) Трябва ли правото на Съюза — в това число, от една страна, член 2 ДЕС и прогласената в него ценност на правовата държава, член 4, параграф 3 ДЕС и прогласения в него принцип на лоялно сътрудничество, член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС, член 267 ДФЕС, както и принципите на ефективност и на предимство [на правото на ЕС], а от друга страна, член 2 ДЕС и прогласената в него ценност на демокрацията, член 4, параграф 2 ДЕС, както и принципът на разделение на властите — да се тълкува в смисъл, че правомощието или задължението на националния съд да спре прилагането на националните разпоредби, предмет на преюдициалното запитване, включително на законовите разпоредби, произтича пряко от правото на Съюза?

От значение ли е за отговора на този въпрос обстоятелството, че националното право не предвижда възможност за спиране на прилагането на националните разпоредби от страна на юрисдикцията, отпреди преюдициалното запитване, и че при обстоятелствата по главното производство е необходимо да се постанови такова спиране, докато запитващата юрисдикция вземе предвид съдържащите се в отговора на това запитване насоки за тълкуването на правото на Съюза?

Посочени разпоредби от правото на Съюза

Член 2, член 4, параграфи 2 и 3 и член 19, параграф 1, втора алинея от Договора за Европейския съюз;

Член 47 от Харта на основните права на Европейския съюз

Посочени разпоредби от националното законодателство

Членове 10 и 13 от Закона от 28 юли 2023 г. за изменение на Гражданския кодекс и някои други закони (Dz.U., 2023 г., позиция 1615):

- съгласно член 10 „[в] Ustawa o obronie Ojczyzny (Закона за отбраната на Отечеството) от 11 март 2022 г. (Dz.U., позиция 2305 от 2022 г., позиции 347 и 641 от 2023 г.) член 233 се изменя, както следва: „Когато бъде освободен от професионална военна служба, военният прокурор, който е професионален военнослужещ, запазва прокурорската си длъжност в съответната организационна единица на прокуратурата, независимо от броя на прокурорските длъжности в тази организационна единица“;
- съгласно член 13 „[п]енсионират се освободените от професионална военна служба военни съдии, които са запазили съдийските си длъжности към датата на влизане в сила на този закон [...]“. В съответствие с член 14

от изменителния закон двете разпоредби влизат в сила на 15 ноември 2023 г.

Член 175, параграф 1 и член 180 от Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Конституция на Република Полша);

Член 233 от Закона от 11 март 2022 г. за отбраната на Отечеството, в редакцията, действаща до 14 ноември 2023 г., съгласно който „[к]огато бъде освободен от професионална военна служба, военният съдия или прокурор, който е професионален военнослужещ, запазва съдийската или прокурорската си длъжност в съответната организационна единица на съда или прокуратурата, независимо от броя на длъжностите в тази организационна единица“.

Кратко представяне на фактите и производството

- 1 Фактите и ходът на производството по настоящото дело са аналогични на тези по дело C-646/23.

Кратко представяне на мотивите за преюдициално запитване

- 2 По същество мотивите до голяма степен са идентични с мотивите на преюдициално запитване по дело C-646/23.
- 3 Що се отнася до втория въпрос, запитващата юрисдикция уточнява, че той се отнася до последиците от установяване на несъвместимостта на посочените разпоредби на националното право с правото на Съюза. Запитващата юрисдикция изразява съмнения относно последиците от бъдещото решение на Съда на ЕС за действието на националното законодателство, предвиждащо пенсионирането по силата на закона на съдия, който заседава в състава на запитващата юрисдикция. За да установи практическите последици от констатацията, че посочените разпоредби са несъвместими с правото на Съюза, запитващата юрисдикция очаква да получи отговор на въпроса дали всички органи на държавата, включително съдебните, следва в такъв случай да позволят на този съдия да продължи да заседава в съдебния състав съгласно действалите преди това правни разпоредби.
- 4 Що се отнася до третия въпрос, запитващата юрисдикция уточнява, че той се отнася до действието на спирането на прилагането на националните разпоредби в периода след получаването на отговора на преюдициалното запитване от Съда до постановяването на съдебното решение въз основа на този отговор. Полското право, включително Kodeks postępowania karnego (Наказателно-процесуален кодекс), не предвижда механизъм за спиране на прилагането на разпоредби от какъвто и да е ранг — което още повече затруднява тълкуването в съответствие с правото на Съюза. Същевременно

запитващата юрисдикция иска да установи дали възможността за такова спиране на прилагането, когато става въпрос за законови разпоредби, е съвместима по-специално с принципа на разделението на властите, с ценността на демокрацията, залегнала в член 2 ДЕС, или в крайна сметка с член 4, параграф 2 ДЕС. Ето защо отговорът на този въпрос е обективно необходим, тъй като в противен случай след получаването на отговора на Съда — и преди да бъде постановено съдебното решение, в което се вземат предвид съдържащите се в този отговор насоки за тълкуване на правото на Съюза — ефективността на преюдициалното запитване би била илюзорна, тъй като съдията от запитващата юрисдикция би бил пенсиониран по силата на закона.

- 5 Основанията за искането за разглеждане по реда на бързото производство са идентични със съдържащите се в преюдициалното запитване по дело С-646/23.

РАБОТЕН ДОКУМЕНТ